

4. *Етап оцінювання*, де обирається оптимальний варіант та обґрунтовується обрана програма поведінки. Цей етап передбачає аналіз результатів (підсумків) гри з наступним її оцінюванням.

Підсумовуючи, можна зазначити, що запровадження гри на заняттях надає студентам можливість самостійно опрацьовувати професійно орієнтовані ситуації відповідно до своїх мовних, міжкультурних, методичних та фахових знань і таким чином керувати навчальним процесом, що відповідає сучасним вимогам викладання іноземних мов.

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС: ПІД РІЗНИМИ СОУСАМИ (за матеріалами статті «Réforme des Universités européens», Benjamin Pestieau)

В контексті інтеграції української системи освіти до світового освітнього простору набуває актуальності тема впровадження нового покоління освітньо-професійних програм. Стають важливими такі складові сучасної освіти: прозорість для міжнародного освітнього ринку, порівнюваність та сумісність з іншими освітніми системами.

Нашій університетській спільноті буде цікаво познайомитись з поглядом французького колеги на проблеми, які виникають у зв'язку з Болонським процесом.

Вже пройшло більше п'яти років, як був запущений Болонський процес. Його подають під різними соусами. Що це взагалі таке, Болонський процес?

У червні 1999 р. в Болоньї 29 європейськими міністрами вищої освіти була підписана Болонська Декларація, яка передбачала певні реформи вищої європейської освіти. На всіх цих реформах і базується Болонський процес. Що ж конкретно він змінює?

Насамперед, згідно Болонському процесу у всій Європі заняття будуть організовані за однаковою структурою. Для отримання ступеня бакалавра треба навчатися три роки, після чого видається диплом, який пред'являється при працевлаштуванні. Після успішного закінчення Бакалаврату, студент має можливість вступити до Магістратури, яка триває 2 роки. Болонський процес також передбачає заняття по системі кредит-курс, який можна буде зберігати і який буде підходити для інших університетів.

Різними методами (додатковий диплом, співробітництво, критерії спільної якості, і т. д.), досягається загальна ціль Болонського процесу — покращення *порівнюваності* між усіма системами вищої Європейської освіти. Ціль полягає в тому, щоб, наприклад, легко можна було порівнювати диплом політичних наук у Бельгії і в Іспанії... і вміти судити про «якість» кожного диплому. Міністри постійно стверджують, що всі ці міри полегшать мобільність студентів у великому європейському просторі вищої освіти. А також, все це надасть *прозорості* щодо компетентності і знань, які отримав кожен європейський студент на протязі свого навчання. Отже, Болонський процес — це геніально?

Болонський процес це, безумовно, визначний етап в історії європейського університету. Його застосування зобов'язує університети оцінювати, порівнювати, уніфікувати їх програми, заключати союзи. Згідно деяким експертам, тільки обмежена кількість закладів виживе як великі дослідницькі університети, куди будуть записані найкращі студенти і де будуть викладати найкращі викладачі. Університети усвідомлюють конкуренцію, вони будуть зобов'язані відповідати «вимогам ринку», щоб бути високо класифікованими.

Болонський процес фактично процес, який дозволяє організувати змагання («конкуренцію») між усіма пропозиціями вищої освіти у європейському масштабі. Щоб змагання проходило справедливо, необхідно всім слідувати однаковим правилам гри. Отже Болонський процес — це *уніфікація* правил гри в європейському масштабі. Так у чому ж проблема?

У кожному змаганні є переможці і переможені. Сильні і слабкі. Існують університети вищого рівня й університети, вищі школи другого, третього і четвертого рівня. Це американська система, де є кілька університетів вищого рівня, куди запишуться найкращі (або найуспішніші) студенти і куди будуть прийняті найкращі викладачі. Треба відмітити, що щорічна плата за навчання в університетах США вищого рівня досягає 25 000 євро. Виходячи з цього, можна зрозуміти, що «мобільність», яка була проголошена Болонським процесом, означає нерухомість для переважної більшості студентів. Мобільність буде збережена тільки для ультра-конкурентоспроможних і ультра-успішних. Справедливо запитувати себе, чому міністри, які стверджують, що вони переймаються нестачею мобільності студента, не руйнують головне гальмо для мобільності всіх — висока вартість освіти.

Всі дискусії про змагання говорять нам про те, що це підніме рівень європейських університетів до світового рівня. Всі офіцій-

ні документи говорять про необхідність розвивати критерії якості через незалежні організації. Все це звучить справедливо і позитивно: хто був би проти високоякісної вищої освіти?

Організація європейської системи, яка визначає якість закладу, буде мати, як наслідок, посилення нерівного розвитку університетів через змагання. Університети, вище класифіковані за шкалою якості, зможуть привернути більше засобів держави. Проте, все більш і більш ідея фінансувати університети частково, залежно від «якості», йде своїм шляхом на європейському рівні. Університети і вищі школи за вищою шкалою привернуть також більше зовнішніх засобів: підприємства заключають великі наукові контракти з університетами, які їм запропонують найкращі послуги і мають найкращу репутацію. Потім ці університети вищого рівня привернуть найкращих дослідників і найбільш успішних студентів, чий батьки будуть готові заплатити, щоб помістити їх дітей в те, що «найкраще». Всі «якісні» системи, які отримують зараз стільки підтримки, призведуть, перш за все, до посилення змагання і до створення університетів вищого рівня. Але справа в тому, що кількість цих університетів буде дуже обмежена. І вони будуть доступні такій самій обмеженій кількості студентів.

З вище сказаного випливають два питання: «Що роблять (численні) студенти, які дипломовані університетами «поганої» якості? Чого коштує їх диплом?».

З цієї статті може виникнути хибна думка, що автор статті проти якості. Але ні, зовсім навпаки. Просто якість повинна бути для всіх. Всі повинні мати доступ до освіти рівної якості. Це значить, по-перше, безкоштовна освіта для всіх. По-друге, будь-яка система, яка прагне оцінювати якість закладів, повинна мати за ціль підсилювати слабкі ланки. Всі студенти повинні мати безкоштовний доступ до бібліотек, до інформаційних послуг високого рівня. Ідальні і гуртожитки повинні бути доступними за ціною. Коротше кажучи, якість повинна розглядатись не як засіб диференціації й ієрархії, а як засіб, який може гарантувати однаковий доступ до освіти.

Якість повинна визначатися потребами населення. Це означає, що високоякісний університет — це, перш за все, університет, який стоїть на службі у населення: університет, який чинить опір суспільному відбору, університет, ціль якого полягає не в тому, щоб готувати не книжкових хробаків, а освічених людей, які покладуть знання на службу народу. Ці якісні критерії можуть розглядатись тільки в суспільстві, яким не керує диктат транснаціональних корпорацій, а в суспільстві, яким керує «диктат» людей, тобто їх потреби.